

De Heer G. VAN
CAUWELAERT
Directeur van de Directie voor
Monumenten en Landschappen
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest - BROH
CCN-Vooruitgangstraat 80, bus 1
1030 Brussel

Brussel,

U/Ref: 2286-0029-01-2003
O/Ref: gm/wsp2.26/s.340
Bijlage : dossier volgt

Mijnheer de Directeur,

Betreft : SINT-PIETERS-WOLUWE. Tramremise en museum voor het stedelijk vervoer te Brussel.
Voorontwerp voor de restauratie en renovatie. PRINCIEPSADVIES.
Dossier behandeld door Manja Vanhaelen.

In antwoord op uw brief van 22 december 2003, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 21 januari 2003 over hoger vermelde aanvraag volgend principiële advies heeft uitgebracht.

De aanvraag betreft de herinrichting van de site en de gebouwen van het museum voor het stedelijk vervoer en de tramremise. De gevels en bedaking, alsook de gebinten en draagstructuren van de hallen zijn beschermd. In het project wordt het accent vooral op het museumgedeelte gelegd, waarbij men de gebouwen beter wenst aan te passen aan de hedendaagse eisen van gebruik en comfort. Het huidige dossier omvat een voorontwerp van een deel van de geplande verbouwingen en is reeds voorzien van een degelijke historische studie. Deze werkwijze wordt door de Commissie aangemoedigd, aangezien ze het mogelijk maakt om bepaalde opties of ingrepen reeds in een vroeg stadium bij te sturen en aan te passen. De Commissie merkt wel op dat een aantal van de voorgestelde verbouwingen in dit stadium nog zeer vaag is en dus nog niet kan worden beoordeeld. Ze meent dat een bezoek aan de site, samen met de DML en de ontwerpers, nuttig zou zijn om bepaalde ingrepen beter in te kunnen schatten.

Als referentieperiode voor de verbouwingen werd geopteerd voor de toestand van net na WO II. Een aantal betreurenswaardige toevoegingen van de jaren 1970 zou hierbij worden verwijderd, hetgeen aangemoedigd wordt. Positief is ook de reconstructie van een aantal verdwenen elementen naar oorspronkelijk model. De Commissie onderschrijft voorts een belangrijk deel van de voorgestelde verbouwingen, met dit voorbehoud dat de nodige details, analyses en stabiliteitsstudies, die aantonen dat de ingrepen verenigbaar zijn met een goed behoud van het erfgoed, moeten worden voorgelegd

in het definitieve dossier. Anderzijds formuleert ze hieronder ook bedenkingen i.v.m. bepaalde ingrepen, die in het definitieve ontwerp herzien of weggelaten moeten worden.

Museumingang

Het project beoogt de vernieuwing van de ingang en ticketverkoop en de inrichting van een museumshop. De Commissie formuleert geen bezwaar tegen de voorgestelde principes en meent dat het verwijderen van de betonnen luifel aan de ingang van het museum het uitzicht van de gebouwen ten goede zal komen. Bijkomende details moeten echter de werking en het uitzicht van de nieuwe ingang beter documenteren.

Hall “Cudell”

- Het opnieuw in werking stellen van de rolbrug (transbordeur) is een interessant initiatief. Informatie over de precieze nieuwe locatie van dit element, alsook over de eraan gekoppelde aanpassing van de sporen, ontbreekt echter. Deze gegevens zijn nodig om zich definitief over het voorstel uit te kunnen spreken.
- Er is sprake van een nieuwe vloerbekleding van de perrons : dit punt moet verduidelijkt worden (aard van de bestaande en de nieuwe materialen). In het algemeen vraagt de Commissie bestaande, waardevolle afwerkingen zoveel mogelijk te behouden.

Hall “Leprince”

- Het dossier vermeldt de “suppression des décaissés par démolition des quais”: deze ingreep lijkt te wijzen op het verwijderen van de onderhoudsputten voor de trams. Dit kan niet worden goedgekeurd, aangezien deze elementen waardevolle historische getuigen zijn die moeten behouden blijven (eventueel mits afdekking).

Voorts wil men het vloerniveau van beide hallen op gelijke hoogte brengen. De Commissie formuleert ernstige bedenkingen bij de impact van dit voorstel. Ze vraagt de huidige niveaus, materialen e.d.m. van de vloeren en de perrons zorgvuldig te documenteren en zoveel mogelijk alle authentieke, historische elementen te behouden. Dit geldt niet alleen voor de gebouwen, maar ook voor de rest van de site : ook hier stelt de Commissie vragen bij de geplande ingrepen om de bestaande sporen die naar de hallen leiden op een nieuw niveau te brengen.

Men wenst beide hallen tot slot binnenin van elkaar te scheiden door de plaatsing van nieuwe glazen wanden. De vraag stelt zich of er reeds een scheiding bestaat en, zo ja, of ze waardevol is en dus moet behouden worden. Dit moet nader gedocumenteerd worden.

Herinrichting nevenaccommodaties

De voorstellen betreffen voornamelijk het sanitair, het restaurant-brasserie en de lokalen van de V.Z.W. die in het voormalig administratief gebouw zijn ondergebracht. De Commissie vraagt bij de geplande herinrichting de bestaande structuren en binnenmuren zoveel mogelijk te behouden en rekening te houden met de bestaande gebouwencompositie : de twee gebouwendelen (een hoog en een laag volume) moeten ook in de binnenorganisatie weerspiegeld worden.

De KCML moedigt de plaatsing van een kleine lift en platform in de eerste hal, om toegang te verschaffen tot het sanitair op de verdieping, niet aan. Ze vraagt een andere oplossing te zoeken om de toegang tot het sanitair voor mindervaliden te verzekeren en te onderzoeken of het niet mogelijk het nodige sanitair voor mindervaliden op het gelijkvloers te voorzien.

In het dossier is sprake van de plaatsing van nieuwe galerijen (loopbruggen?) die de bezoekers een goed overzicht op de hallen moeten bieden : deze elementen zijn niet gelokaliseerd en de Commissie stelt zich vragen bij hun impact op de ruimte.

Gevels en daken

De Commissie verheugt zich over de intentie om het bestaande uitzicht van de gevels en daken van de hallen te verbeteren, onder meer door het opnieuw vrijmaken van de frontons in hout (nu met PVC bekleed) en door het herstel van de dakramen van de hallen. De nodige details moeten hierover worden voorgelegd. De restauratie van het bestaande buitenschrijnwerk is positief, alsook de intentie om de oorspronkelijke de kleurstellingen terug te vinden op basis van stratigrafische onderzoeken.

Voor wat de dakbedekking betreft onderschrijft de Commissie een terugkeer naar een dakbedekking met Pottelbergpannen voor de 'remise basse' en het vernieuwen van de bedekking in artificiële leien van de 'remise haute'. Ze vestigt wel de aandacht op het feit dat het gebinte van de hallen bepaalde stabiliteitsproblemen zou vertonen: deze problemen moeten geanalyseerd worden en de eventuele, lokale verstevigingen mogen het oorspronkelijke uitzicht van de structuur niet wijzigen.

De zgn. 'Lampisterie' en zijn bijgebouwen zouden eveneens een aantal ingrepen ondergaan. De Commissie kan deze grotendeels onderschrijven, maar vraagt ook hier de oorspronkelijke structuren zoveel mogelijk te behouden. De aanleg van een terras op de verdieping (voor de conciërgewoning) is daarentegen moeilijk verenigbaar met het gebouw. De Commissie vraagt dit element weg te laten.

Tot slot plant men de vernieuwing of aanpassing van de technische installaties (onder meer de overschakeling van stookolie naar gas voor de verwarming). Deze technieken moeten nader gedocumenteerd worden in de definitieve aanvraag. De geplande asbestverwijdering mag geen schade aan de gebouwen toebrengen. De nooduitgangen en compartimentering die door de brandweer vereist worden moeten beter toegelicht worden, alvorens de Commissie zich hierover kan uitspreken.

De Commissie meent dus dat het voorontwerp grotendeels onderschreven kan worden mits de aanpassing ervan aan bovenstaande bemerkingen. Ze moedigt de ontwerpers en opdrachtgevers aan het dossier verder te bestuderen en te documenteren met de nodige voorstudies die gevraagd worden in het kader van de vergunningsaanvraag. Ze vraagt de DML hen hierin bij te staan en blijft ook zelf ter beschikking om advies te verlenen teneinde het project in goede banen te leiden.

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

G. STEGEN
Ondervoorzitter